

Usein kysytyt kysymykset

Luxemburg, 4. lokakuuta 2018

Vuosikertomus varainhoitovuodelta 2017 – Usein kysytyjä kysymyksiä

1. Mikä on Euroopan tilintarkastustuomioistuimen rooli EU:n talousarvioon liittyen?

Tarkastajat **tarkastavat** joka vuosi **EU:n tilit ja antavat lausuntonsa** tilien oikeellisuudesta ja luotettavuudesta ja siitä, onko EU:n talousarviovarat käytetty sääntöjen mukaisesti.

Tämä muodostaa perustan **tarkastuslausumalle**, joka tilintarkastustuomioistuimen on annettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Vuonna 2017 EU:n menojen kokonaismäärä oli 137,4 miljardia euroa.

2. Onko Euroopan tilintarkastustuomioistuin vahvistanut varainhoitovuoden 2017 tilit?

Kyllä.

Tilintarkastustuomioistuin on vahvistanut vuoden 2017 tilit luotettaviksi (eli antanut 'puhtaan lausunnon'). Puhdas lausunto on annettu joka varainhoitovuodelta vuodesta 2007 alkaen. Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että varainhoitovuoden 2017 tilinpäätös antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot EU:n taloudellisesta asemasta ja toimien tuloksista kyseiseltä varainhoitovuodelta.

Tilijä koskevan lausunnon lisäksi tilintarkastustuomioistuimen on annettava tarkastustyönsä perusteella lausunto siitä, suoritettiinko tilien perustana olevat maksut EU:n sääntöjen mukaisesti. Maksujen arvioitu virhetaso on viime vuosina jatkuvasti parantunut: 2014: 4,4 %, 2015: 3,8 %; 2016: 3,1 %, 2017: 2,4 %. Lisäksi voidaan todeta, että huomattavassa osassa vuodelta 2017 tarkastettuja menoja – etenkin tukioikeuteen perustuvissa maksuissa – virhetaso ei ollut olennainen.

Vuonna 2017 – toisen perättäisen kerran – tilintarkastustuomioistuin on antanut maksuista **varauman sisältävän tarkastuslausunnon**. Vuoteen 2016 saakka se oli antanut menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta kielteisen lausunnon joka vuosi vuodesta 1994 alkaen.

ECA Press

Mark Rogerson – Tiedottaja

Puh. (+352) 4398 47063

Matkapuhelin (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – Lehdistöavustaja

Puh. (+352) 4398 45410

Matkapuhelin (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

Sähköposti: press@eca.europa.eu

[@EUAuditors](https://twitter.com/EUAuditors)

eca.europa.eu

3. Mikä on puhdas/varauman sisältävä/kielteinen lausunto?

Puhdas tarkastuslausunto tarkoittaa, että luvut antavat oikean ja riittävän kuvan ja ovat tilinpäätösraportointia ja varainhoitoa koskevien sääntöjen mukaisia.

Varauman sisältävä lausunto tarkoittaa, että tarkastajat eivät voi antaa puhdasta lausuntoa, mutta havaitut ongelmat eivät ulotu laajalle eli niitä ei esiinny koko perusjoukossa.

Kielteinen lausunto on osoitus laajalle levinneistä ongelmista.

4. Mikä on olennainen virhetaso?

Tällä tarkastusalan termillä tarkoitetaan virhetasoa, jonka alapuolella **virheillä ei katsota olevan merkittävää vaikutusta**. Virhetaso on olennainen, kun se todennäköisesti vaikuttaa tarkastuskertomuksen kohderyhmänä olevien käyttäjien päätöksentekoon. Sekä tilintarkastustuomioistuimien että Euroopan komission soveltavat olennaisuuden määrittämiseen kahden prosentin raja-arvoa.

5. Mitä ovat tukioikeuksiin ja kulujen korvaamiseen perustuvat maksut?

Tukioikeuksiin perustuvat maksut suoritetaan tiettyjen ehtojen täytyttyä. Näitä maksuja ovat mm. viljelijöille maksettavat suorat tuet (luonnonvarojen alalla), opiskelija- ja tutkimusapurahat (kilpailukyvyn alan menot), sekä EU:n henkilöstön palkat ja eläkkeet (hallinnon alalla).

Kulujen korvaamiseen perustuvilla maksuilla EU korvaa tukikelpoisista toimista aiheutuneet tukikelpoiset kulut. Tällaisilla maksuilla tuetaan mm. tutkimushankkeita (kilpailukyvyn alan menot), alueellista ja maaseudun kehittämistä koskevia investointeja ja koulutustoimia (taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen koheesion politiikan ja luonnonvarojen alojen menot) sekä kehitysyhteistyöhankkeita (globaalien Euroopan alan menot).

6. Onko EU:n varainhoito menossa parempaan suuntaan?

Kyllä.

Maksujen arvioitu virhetaso on viime vuosina jatkuvasti parantunut: se on laskenut 4,4 prosentista 2,4 prosenttiin vuosien 2014 ja 2017 välillä. Lisäksi noin puolessa vuodelta 2017 tarkastetuista menoista virhetaso ei ollut olennainen. Tarkastuksissa on myös viime vuosina havaittu, että sisäisiä kontroleja on vahvistettu komissiossa ja jäsenvaltioissa merkittävästi.

7. Arvioitu virhetaso on kuitenkin edelleen 2,4 prosenttia. Mitä tämä tarkoittaa?

Virhetaso (2,4 prosenttia) on arvio siitä **määrästä, jota ei olisi pitänyt maksaa** EU:n talousarviosta, koska varoja ei käytetty EU:n sääntöjen mukaisesti. Toisin sanoen varojen käyttö ei vastaa sitä, mihin neuvosto ja parlamentti pyrkivät asiasta antamallaan EU:n lainsäädännöllä tai sitä, mihin jäsenvaltiot pyrkivät kansallisilla säännöillään.

Tyypillisesti virheissä on kyse maksuista edunsaajille tai hankkeille, jotka eivät olleet oikeutettuja tukeen, taikka palvelu- tai tavarahankinnoista tai investoinneista, joiden yhteydessä julkisia hankintoja koskevia sääntöjä ei sovellettu asianmukaisesti.

8. Onko toisin sanoen EU:n varoista tuhlatu 2,4 prosenttia?

Ei.

Lähestymistapa voi olla harhaanjohtava, sillä ”virheen” ja ”tuhlaamisen” välillä on suuri ero. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa, onko EU:n varat käytetty sääntöjen mukaisesti, onko veloitettut kulut laskettu oikein ja täytyvätkö tukikelpoisuusehdot. Tätä 2,4 prosentin luku tarkoittaa.

Joissakin virheissä on kyse maksuista, joiden osalta tukikelpoisuusehdot eivät täyty: viljelijöiden pinta-alailmoitukset ovat esimerkiksi olleet virheellisiä tai tukea on annettu tutkimukseen pk-yritykseksi luokitetulle yritykselle, vaikka yritys oli kokonaan suuryrityksen omistuksessa. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi tällaisen tapauksen lainoihin liittyvässä Euroopan aluekehitysrahaston osarahoituksessa, jota on käytettävä ensisijaisesti pk-yritysten tukemiseen. Yksi tilintarkastustuomioistuimen tarkastama rahoitusväline oli kuitenkin investoinut lähes 80 prosenttia lainoista yrityksiin, jotka eivät olleet pk-yrityksiä.

Näissä tapauksissa EU:n varoilla on silti voinut olla osittain myönteinen vaikutus ja niillä on kenties saatu aikaan jonkin verran hyötyä, vaikka varojen käytölle asetetut ehdot eivät ole täysin täyttyneet. Toisaalta varojen laillinen ja sääntöjenmukainenkin käyttö voi johtaa tuhlaukseen esimerkiksi silloin, kun rakennetaan satamainfrastruktuuri ottamatta riittävällä tavalla huomioon tulevia rahtiliikennemääriä.

9. Mistä virheet johtuvat?

Virheet johtuvat siitä, että yksityiset tuenhakijat tai organisaatiot **eivät noudata sääntöjä** EU:n rahoitusta hakiessaan. Jotta ne olisivat oikeutettuja saamaan tukea EU:lta, niiden on noudatettava tiettyjä EU:n sääntöjä ja usein myös kansallisia sääntöjä. Näillä säännöillä (mm. hankinta- ja valtiontukisäännöillä) varmistetaan, että maksetut tuet eivät häiritse sisämarkkinoiden toimintaa ja että varat käytetään neuvoston ja parlamentin aikomisiin tarkoituksiin.

Virheet johtuvat siitä, että **sääntöjä ei noudateta**: esim. viljelijä ilmoittaa maatalousalueen väärin, hankkeen toteuttaja ei noudata julkisia hankintoja koskevia sääntöjä tai tutkimuskeskus ilmoittaa korvattavaksi kuluja, jotka eivät liity EU:n varoin rahoitettavaan hankkeeseen. Esimerkiksi eräessä tarkastetussa tapauksessa pk-yritys oli käyttänyt virheellistä menetelmää tuntipalkkojen laskemiseen ja ilmoittanut joidenkin työntekijöiden tuntimäärät todellista suurempina. Lisäksi kaikki hankkeen parissa työskennelleet työntekijät toimivat yrityksen sisäyrityksessä, joka ei ollut avustussopimuksen osapuolena. Eräessä toisessa tapauksessa viljelijä sai ehtoihin perustuvaa tukea, vaikka hän ei täyttänyt ainoatakaan maatalouden ympäristösitoumusta.

Varainhoitovuotta 2017 koskevassa vuosikertomuksessa annetaan lisää esimerkkejä tarkastusten aikana havaituista virheistä.

10. Ovatko havaitut virheet petostapauksia?

Suurimmassa osassa tapauksia eivät ole.

Petoksella tarkoitetaan hyötymistarkoituksessa toteutettua tahallista petollista toimintaa. Tavanomaisilla tarkastusmenettelyillä voi olla vaikea yksilöidä petostapauksia, mutta tilintarkastustuomioistuin havaitsee silti joka vuosi tarkastuksillaan joitakin tapauksia, joissa epäillään petosta.

Vuonna 2017 tilintarkastustuomioistuin havaitsi noin 700 tarkastamassaan tapahtumassa 13 petosepäilytapausta (11 tapausta vuonna 2016). Se ilmoittaa kaikki tällaiset tapaukset Euroopan unionin petostentorjuntavirastolle OLAFille, joka tutkii ne ja ryhtyy tarvittaessa jatkotoimiin yhdessä jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa.

11. Sekä komissiolla että jäsenvaltioilla on valtuudet estää virheet ja korjata ne siellä, missä niitä esiintyy. Miten paljon tämä vaikuttaa virhetasoon?

Jäsenvaltioiden viranomaisten ja komission toteuttamilla korjaavilla toimenpiteillä oli kaiken kaikkiaan myönteinen vaikutus arvioituun virhetasoon.

Merkittävä osa virheistä olisi kuitenkin voitu estää tai havaita ja korjata ennen maksujen suorittamista, jos komissio, jäsenvaltioiden viranomaiset tai riippumattomat tarkastajat olisivat hyödyntäneet kaikkia saatavillaan olleita tietoja.

Esimerkkinä voidaan todeta, että jos näitä tietoja olisi hyödynnetty, arvioitu virhetaso olisi jäänyt luonnonvarojen alan koko varainkäytön osalta kahden prosentin olennaisuusrajan alapuolelle.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että tämä osoittaa, että nykyiset kontrollit ovat riittäviä, mutta niiden täytäntöönpanoa on valvottava kunnolla.

12. Viime vuonna totesitte, että tilintarkastustuomioistuin on siirtymässä kohti uutta, yhtenäistä tarkastusmallia. Miten olette muuttaneet toimintatapaanne vuonna 2017?

Vuosi 2017 oli ensimmäinen vuosi, jolloin huomattava osa kaikkien EU:n talousarvioalojen menoista toteutettiin kauden 2014–2020 monivuotiseen rahoituskehykseen sovellettavien **uusien sääntöjen** mukaisesti. Komission ja jäsenvaltioiden sisäisiä kontrolleja on samanaikaisesti tehostettu huomattavasti, joten tilintarkastustuomioistuin odottaa voivansa luottaa niihin entistä enemmän menojen sääntöjenmukaisuutta arvioidessaan.

Tilintarkastustuomioistuin aikoo soveltaa **varmentavaa tarkastustapaa** koko tarkastuslausumassaan. Tämä merkitsee, että tilintarkastustuomioistuin perustaa tarkastuslausuntonsa komission (johdon ja valvontayksiköiden) antamaan vahvistuslausumaan.

Tarkastajat alkoivat vuonna 2017 soveltaa koheesioalalla tätä uutta lähestymistapaa, jonka avulla saatiin paremmin selville osa-alueet, joilla puutteita ilmenee edelleen Euroopan komissiossa sekä jäsenvaltioissa. Tämä auttaa edistämään tilivelvollisuutta ja parantamaan EU:n varainhoitoa entisestään.

Tarkastajat aikovat **laajentaa tätä lähestymistapaa** ensi vuonna muihinkin menoaloihin. Näin tilintarkastustuomioistuin voi myös keskittää aikaa ja voimavaroja tuloksellisuustarkastuksiin. Niissä tarkastetaan, ovatko EU:n toimintapolitiikat todellakin vaikuttavia ja saadaanko meno-ohjelmien avulla paras mahdollinen vastine rahoille. Tilintarkastustuomioistuin esimerkiksi tutki vuonna 2017 kaksi tapausta, joissa tarvikkeiden kuljettaminen oli paljon kalliimpaa kuin itse tarvikkeet. Ensimmäisessä tapauksessa 78 000 euron arvoisten tavaroiden kuljettaminen maksoi 152 000 euroa. Toisessa tapauksessa 70 150 euron arvoisten hyödykkeiden kuljetuksesta maksettiin 131 500 euroa. On ensisijaisen tärkeää tarkastaa, että varat on käytetty sääntöjen mukaisesti, mutta tämä ei riitä. Huomiota olisi kiinnitettävä enenevässä määrin myös siihen, mitä varoilla on saatu aikaan.

Vuoden 2017 vuosikertomus ja LEHDISTÖPAKETTI ovat saatavilla 23:lla EU:n kielellä: eca.europa.eu